

ABONAMENTUL

Pe an 28 Cor.
Pe jum. 14
Pe o lună 2-40

Anul de Duminică
Pe un an 5 Cor.
Pentru România și
America 10 Cor.

Anul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
si ADMINISTRATIA
Dacia Periodicilor 21.
INSERTIUNILE
se primesc la editia de
veche.
Mantanta publică si Loca-
chis costă fiecare vir 20 fi.
Manuscrisurile nu se re-
potăză.
Telefon pentru orăz e-
somitat 502.

Democratizarea Ungariei.

Adeseori căutăm soluțiuni în depărtare și ne încurcăm noi singuri chestiunile, prin considerații grele și circumstanțioase, pe când în realitate lucrurile sânt mult mai simple și mult mai aproape de mintea ome-
nească.

Ne gândim, spunând aceste, la ceea ce preocupă actualmente spiritele conducătoare din Ungaria, la așa numitele tendințe de pace. Am văzut mai întâi cum, în sfârșit, chiar elementele cele mai radicale din partidele maghiare au recunoscut starea anormală și de nesfârșită încordare a relațiilor sociale și politice dintre naționalități. Am observat apoi cum, odată anomalia aceasta mărturisită, s'a dat la iveală dorința, tot mai des accentuată, de a lua în sfârșit măsuri serioase pentru curmarea istovitoare energii. Și au trecut luni întregi de când în cuvântări publice, în articole de ziare și prin culisele ministeriale se vorbește, se scrie și se discută. Fruntașii din amândouă părțile stau la sfat, scriu memorii, formulează cereri și licitează despre dare și avere. Se ivesc știri fantastice despre învoieli premature. Dar totuși limpede și pozitiv nu apare nimic pe orizont.

Neapărat, târăgănări de aceste au un dar special de a menține în permanență neliniștea. Voințele se par așa de puțin fixate în tabăra maghiară, nedumeririle lor par a fi atât de multe, iar din partea noastră pomelnicul desideratelor este atât de lung,

incât nu se poate de loc prevedea, dacă se va găsi vre-o ieșire din acest labirint de înțelegeri neînțelese.

Păreră noastră este că drumul acesta lung și întortochiat și atmosfera aceasta nebuloasă din partea maghiară vor duce cu greu la vre-un rezultat. Un acord nu se poate stabili unde învălmaș-la gândurilor este atât de mare și unde una din părțile »contrahente« nu este încă lămurită asupra »concesiilor« ce poate să facă. În halul acesta, credem noi, nu pot să ajute decât limbajul cel mai precis și explicările cele mai categorice.

Incurcala cea mai mare în situația de-acum o fac adversarii noștri, cari, neștiind din ce parte să porniască apropierea, comit imprudența să ne întrebe pe noi. Scopul lor evident este să reducă din importanța problemei și să prefacă o chestiune de interes general pentru țară într'o târguială convențională. Și găsim, că n'am fost destul de șireți, când ne-am învoit să le servim noi singuri texte cu argumente. N'am fost destul de abili, când am intrat în discuții și paradiscuții fără sfârșit. Răspunsul nostru trebuia să fie mult mai simplu, mult mai firesc și mai lipsit de formalități diplomatice.

Ce voiți și cari vă sunt condițiile? Astfel ne întrebă într'una. Ce voim? Nimic pentru noi și totul pentru țară! Compatrioții noștri maghiari se înșală amar, dacă cred, că noi Românii luptăm exclusiv pentru noi. Binele patriei ne doare de o potrivă

și dacă noi luptăm pentru vre-un principiu, apoi acesta nu poate fi altul decât *dreptatea pentru toți* fii acestei țări fără deosebire de limbă și credință. Iată aici formula împăcării! Guvernul unguresc, care va face ca ori ce deosebire în găsirea tihnită a libertății individuale să înceteze, guvernul care va găsi posibilitatea, ca cetățenii acestei țări să fie de o potrivă în fața legilor, acela va reda pacea tuturor.

Nu-i așa? Scopul este așa de simplu și de limpede și atât de ușor de înțeles și totuși guvernul mai umblă după memorii și cu anchete. Și nici nu se poate altfel, căci lui îi trebuie pretexte și suptefugii. Este o problemă dureroasă pentru orice guvern de a face ca dreptatea pentru toți să triumfe, căci întâia condiție pentru această bravură ar fi, ca Maghiarii să înceteze a se socoti drept cuceritori ai celorlalte naționalități și să renunțe odată pentru totdeauna la presumțiunile lor de hegemonie. Iată vremea a trecut, popoarele s'au deșteptat și nimic nu apasă mai utililor pe conștiința lor, ca ideea stărei de supunere și de persecuție.

În toată politica ungurească există urme vizibile de întocmiri și procedări medievale. În instituțiile comitatelor și ale diferitelor ramuri administrative stăpânește tirania bunului plac. Minorități maghiare disparente duc cârma regiunilor curat românești și și impun voința mulțimei cutropite. Oamenii regimului bat cu patul puștii și cu sulita în Românii îmbrăcați în haină de sărbătoare. Aici e durerea. Renunțați, dacă vă

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Luni seara.

Copilul nimănu.

Înaintea cu vr'o patruzeci de ani, o muncitoare italiană, o Luiza oare care, a permis amantului său — un muncitor și el — o îmbrățisare Rodul acestei îmbrățisări n'a întziat și când muncitoarea a văzut, că nu-și mai poate ascunde rușinea, a părăsit Italia, s'a dus la Paris, unde a dat naștere unui băiat, pe care l-a părăsit numai deșat, refugiându-se în America.

Copilul a ajuns dintr'untăi în un spital, apoi la casa unui țaran din Parma, pe urmă în Zürich, vagabondând mal departe la Viena-Pesta-Fiume-Triest! După ce a fost înhățat la miliție, se pomeneste în Neapol, apoi iarăși își l-a drumul spre Elveția. — Și-acel ajunge în mreja amăgitoare a învățăturilor anarhiste.

Se putea un teren mai priincios pentru aceste idei nenorocite decât chiar sufletul sterp al acestui desmoștenit?

El, care nu cunoșcuse mângâierile de mamă, care nici nu știa cine l-a fost tată, a fost aruncat pe stradă, din viața, când nici nu putea să își deschidă măcar ochii. Asvârlit apoi în o casă țărănească, unde era o povară, a fost crescut între băta și injurături, vagabondând din oraș în oraș, ca un câine bățut și fără stăpân, intrat la miliție cu întârziere, a fost tratat ca fugăr, cu obișnuita amabilitate cazonă.

Ce putea să preocupe acest suflet proscris, căruia nu l-a spus nimeni o vorbă cum se cade în viață și nu l-a zămbit nici un ochiu cu dragoste?

Nimic.

O revoltă nehotărâtă, o mahnire de moarte împotriva unei puteri necunoscute, care li întunecase întreg rostul vieții. Și revolte aceasta era cu atât mai îndârjită, cu cât nu avea un punct concret, asupra căruia să-și fi descărcat veninul. Era revoltat împotriva tuturor și împotriva nimănu. Se vedea ticălos și neputincios și ura lui era cu atât mai grozavă, cu cât era și mai neputincioasă.

Anarhiștii din Elveția au aflat un elev credincios în sufletul acestui desmoștenit. I-au spus: Iată societatea de azi e rea; trebuie s'o răsturnăm din temelii! Să începem dala cel ce stau în fruntea ei și să-l asvârlim în aer. Pe urmă are să vie o viață mai bună.

Nenorocitul revoluționar respiră ca de o mare ușurare. Aflase în sfârșit cine e marele viuovat pentru atâtea însulie, ce îndurase. Societatea și acel ce stau în fruntea ei. S'o zdrobim așa dar!

În sufletul lui, lipsit de cea mai primitivă educație etică, în mintea lui preocupată de singurul dor al răzburării împotriva *cuiva*, nu mai încăpea nici un rezon acum. El nu se gândia la ceea ce avea să înlocuiască societatea de azi cu organismul ei, nu se gândia, că acel ce stau în fruntea ei, nu l greșiseră nici cât e negru sub unghie — el se agăța de această monstruoasă și falșă doctrină, cum se agăța naufragiatul de

o fărâma de scândură, ce plutește în vâlmășia valurilor infuriate.

Nu e nimic mai periculos ca o idee genială, în capul unui mediocru — a zis Taine.

La început nu înțelegeam adagiul acesta al marelui gânditor. Dar încetul cu încetul m'am împăcat cu el. O idee genială, poate, ce e drept, să încapă în creierul unui mediocru, dar vai și amar de acest creier, pe urmă? Ideia îi va răpi cu desăvâșire, îl va domina cu totul, suprimându-i orice rezon și orice împotrivire.

Așa se nasc *fanaticii* unui ideal, din nenorocire fanaticii unui ideal aproape întotdeauna irealizabil.

Copilul nimănu s'a agățat și el de un ideal de aceste și a căzut victimă, trăgând cu sine și o altă victimă, un cap încoronat, o femeie, care a lăsat în urmă-i regrete generale.

Ca ironia să fie deplină, pumnalul nici nu era destinat victimei străpunsă, ci ducelui Enric de Orleans, care a scăpat ca prin minune, călătorind cu o zi mai de grabă.

Anarhistul s'a năpustit asupra altui cap încoronat — indiferent cine ar fi fost — și după săvârșirea crimei, spunea cu o mare satisfacție, în celula lui, când auzi dangătul clopotelor:

— A, va să zică am nimerit bine; a murit!

Legile umanitare din Elveția l-au scutit de răsplata, ce merita, ispășindu-și crima prin — ștreang.

Se împlinesc doisprezece ani, de când criminalul petrece în temniță, tratat fiind într'un mod destul de uman.

dă mâna, la rolul acesta pe toată linia; stabiliți pentru totdeauna măsura egalității pentru cetățenii de orice limbă și găsiți în sfârșit acelaș *modus vivendi* pentru toți. Căci numai atunci se va sălășlui pacea pe pământul Ungariei.

Iar pentru aceste nu ajung învoielile trecătoare, cu grai viu, sau prin memorii. Impăcări de acest fel sânt numai jocul întâmplărilor zilnice și se pot schimba după orice cădere de guvern. Ele sânt peteciri de situații și amânări de soluțiuni pentru vremuri mai bune. Imprejurărilor triste însă nu se pune capăt decât prin măsuri cu totul drastice.

Ei bine, de ce se ocolesc atât de mult aceste remedii eroice? Le cunoaștem atât de bine cu toții și de când în Austria ele s'au dovedit atât de salutare pentru toți, le cerem și noi cu consecvență, căci suntem convinși că *adevăratul temel al păcii nu poate fi decât o democratizare grabnică și desăvârșită a Ungariei*. Nu poate să existe o liniște deplină în acest regat și nici iubire comună pentru patrie, decât din clipa în care cetățeanul nemaghiar exercită acelaș drept politic sub toate raporturile cu cetățeanul ungar și se bucură de acelaș scut al legii.

Ceice patronează ideia păcii să se gândească deci mai întâi la această constatare. Este în interesul monarhiei întregi și este o datorie a tuturor câți iubesc această țară, ca s'o așeze înainte de toate pe o bază mai democratică, prin o lege electorală extrem de liberală, care se niveleze definitiv enormele deosebiri între rasă și rasă și să ștergă din sufletul nostru credința, că mai trebuie să suferim situațiile excepționale. Dați-ne deci mai întâi probe că, pe cum ne-ați deschide brațele în semn de frăție, ne deschideți mai întâi porțile largi ale legilor democratice, prin cari să intrăm *post tot crimina rerum* în rând cu toți și cu voi!

Și ca o sfidare a falșilor umaniști, cari vor să ștergă pedeapsa cu moarte, Luccheni și a făcut seamă singur, spânzurându-se în celula sa. Muștrările conștiinței îi înveninaseră prea mult trupul, și el le puse capăt, săvârșind singur, aceea ce justiția umană trebuia să săvârșască înainte cu atâta ani.

Iată că pedeapsa cu moarte nu e deci așa de îngrozitoare ca aceea a temniței pe viață. O nesiguranță de câteva luni, o nesiguranță în care se amestecă și o rază de nădejde, pe o urmă o știre lapidară, o noapte de groază — în zorii căreia întrevine șreangul salvator pentru vinovat și răzbunător nu pentru victima ce nu mai este, ci pentru simțul de justiție ultragiurat al celor rămași în urmă.

S'a stins deci viața urgisită a unui om, căruia iar fi fost mult mai bine, să nici nu cunoască viața.

Simțul nostru de dreptate se mulcomește acum, când ucigașul a plătit cu echivalentul adevărat prețul ticăloșiei sale.

Se șterge deci pentru totdeauna din cartea omenirii un nume nevrednic.

Congregația de toamnă a comitatului Arad e convocată pe Luni, 31 Octombrie n. Membrii români ai congregatei sunt invitați pe această cale la consfătuirea prealabilă ce va avea loc Duminecă, în 30 Octombrie, la orele 8 seara, (după cină!) în sala festivă a ziarului *Tribuna*. Fiind a se fixa o atitudine unitară față cu conducerea comitatului în o seamă de chestiuni de mare importanță pentru noi, membrii români sânt cu insistență rugați a se prezenta la consfătuirea prealabilă de Duminecă, precum și la congregație în număr complet.

Dia însărcinarea comitetului comitatens central

Dr. Ștefan C. Pop,
deputat în cameră.

Tratatul nostru cu guvernul. De câteva zile foile ungurești dela noi și, pe baza lor, cele românești din Regat înregistrează fel și fel de svonuri și combinații despre tratativele noastre cu guvernul și sorțile de isbândă.

Așa »Universul« din București publică sub data de 21 Octombrie următoarele:

»Correspondentul nostru din Budapesta ne telegrafiază următoarea știre, primită dela un membru marcant al partidului național român: Drul Ioan Mihu care a sosit azi, a avut o consfătuire cu contele Tisza în chestia împăcării. Discuția a fost mult și sunt în măsură să afirm că nu s'a ajuns la nici un rezultat, deoarece prima condițiune pusă de Tisza ca deputații naționaliști să intre în sânul partidului guvernamental n'a fost primită de drul Mihu.

Dsa a declarat că partidul național român nu va fuziona nici odată cu partidul guvernamental, ci va rămânea partid aparte al naționalităților, câtă vreme guvernul nu-i dispus să ia în considerare cererile atât de drepte ale partidului.

Fuzionarea s'ar putea pretinde numai după ce toate condițiile Românilor ar fi satisfăcute.

Cât de exacte sânt informațiile privitoare la aceste tratative se invederează și din faptul că Tisza de 8 zile e în Olanda, unde a plecat cu mai multe zile înainte de 21 Octombrie.

Așadar...

Ardealul e în primejdie. Așa glăsuște un »patriot« îngrijat de cifrele publicate de un alt

patriot asupra proprietății românești din Ardeal, acerată frăție cu ajutorul bănelor.

Conform acestor cifre în Ardeal s'ar afla în mâni românești moși peste 100 jug. în: Bistrița-Năsăud 2.539 jug., Ciuc 848 jug., Făgăraș 50.687 jug., Hunedoara 5.228 jug., Cluj 15.447 jug., Mureș Turda 7.543 jug., Sălnoc-Dobâca 49.000 jug., Turda-Arieș 36.000 jug., și Târnava-mică 1.848 jug.

Moștile de peste 1000 jug. ale comunelor curat românești fac în: Bistrița-Năsăud 251.000 jug., Făgăraș 140.000 jug., Hunedoara 280.000 jug., Cluj 40.000 jug., Sibiu 50.000 jug., Sălnoc-Dobâca 7.000 jug., și Turda-Arieș 50.000 jug.

În total: 1,047.190 jug., la care adăugând și moștile mai mici rezultă 1,700.000 jug.!

Iată ce au putut face băncile românești, cari pe lângă aceasta au dat într'un singur an un milion coroane pentru scopuri culturale! O bancă maghiară din Ardeal din cele mai de frunte — zice mai departe patriotul nostru — a dat în acelaș timp pentru scopuri culturale 34 cor.!

În fața acestor cifre, îngrijatul patriot ajunge la concluzia, la care zice că au ajuns deja foarte mulți Maghiari ardeleni, că cu Românii numai împăcarea se mai poate căuta, căci a-l mai stăpâni este imposibil.

»Maghiarul ardelean invidiază pe Român și vrea să facă pace cu el, ca să poată trăi lângă el, căci în contra lui nu poate trăi.

Sumele vremii!

Alegerile din Croația. Banul Croației ia măsuri energice, ca rezultatul alegerilor să fie tot atât de mulțumitor pentru guvern ca rezultatul alegerilor din Ungaria.

În consecință, în Croația se lucrează cu același mijloace cu cari s'a luptat în Ungaria. Armată, jandarmi, bani. Candidații opoziționali sânt opriți să-și țină vorbirele de program și să stea de vorbă cu alegătorii. Un candidat a fost chiar arestat.

Candidații opoziționali cu toate aceste nu se intimidază, ci atacă guvernul cu vehemență, făcând destăinuirii despre înțelegerile și compromisiunile din trecut.

Profesorul universitar Surmin a rostit ieri, înaintea alegătorilor din Agram, un discurs de program în care a declarat că coaliția sârbocroată e și astăzi pentru transacțiunea cu Ungaria, dar transacțiunea aceasta e învechită și trebuie revizuită. Necesitatea revizuirii a fost admisă chiar și de cei mai ultraști politicieni un-

Dar pentru capetele gânditoare rămâne totuș o problemă de deslegat, o problemă pe care o spunem în forma unei întrebări: Pentru ce atâta ură, atâta mizerie și atâtea crime oribile, pe acest pământ cu pretenții de civilizație?

Pentru ce?

Al.

Cântec de toamnă.

Bate, bate vânt de toamnă,
Vine vremea să mă duc.
Cade bruma pe ogoară,
Sună glasul de cocoră,
Unde-s, unde-s ochii mândri?...
Foale veștedă de nuc?

Soră, soră, suflet trudnic,
Cu căsuța'n tre zăvoi,
Hai, petrece mă pe cale
Pân la crucea cea din vale...

Cine știe, cine știe
De voi mai veni 'napoi?

Mamă, mamă-s prea departe,
Nu mai sta de-acum pe prag...
Merge măicuța, du te 'n casă,
Curmă-ți jalea ce te-apasă
Și nu plânge, nu mai plânge —
După veșnicu și pribesg!

T. Murășan.

Greșelile de tipar.

— Corectorul. —

Pe cât e de plăcut pentru amorul propriu al unui scriitor să se vadă »tipărit«, pe atât e de neplăcut când ceea ce a scris e tipărit greșit. Când împrejurările nu-mi permit să-mi revăd însumi corecturile, aștept cu groază să apară ce am scris, căci la noi se strecoară în gazete multe greșeli de tipar. Dacă greșelile sânt dintre acelea pe cari cititorul inteligent le corectează singur

Fabrică de parchete,

Cluj—Koložsvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărimă, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dușumelelor.

guri. Dar chiar și banul a recunoscut că pragmatica funcționarilor dela căile ferate jignește transacțiunea.

Discursul lui Surmin a făcut impresie adâncă.

Aspirațiile militare ale Ungurilor.

Din ședințele comisiunilor delegaționale ungare.

Cercurile politice din întreaga monarhia, cu excepția numai a celor budapestane, au fost la sfârșitul săptămânii trecute supt impresia plăcută a discuțiilor asupra nesațiabilelor aspirații ungurești ce s'au ventilat în ședințele comisiei ungare, aleasă pentru chestiunile armatei comune. Apponyi și Kossuth, cu'n corței întreg de asteroizi șovini de speța lor, au solicitat dela generalul Schönaich, ministrul de război, o politică de unghurizare a armatei comune, atât ce privește spiritul cât și exteriorul ei. Aspirațiile de unghurizare au avut chiar un interpret bizar în persoana prințului Ludovic de Windischgrätz, un nepot al marelui austriac Alfred Candid Ferdinand de Windischgrätz, al acestui viteaz ostaș german, care a năbușit în sânge revoluția ungurească la Schwachat și la Kápolna. Și compatrioții noștri sânt mândri de respus de aceasta achiziție ciudată și tipăresc cu literă cursivă sentințele »prodigioase« ale tânărului prinț, care a avut curajul să spună, chiar în preajma Hofburgului, că chestiunea militară nu se poate rezolvi decât prin recunoașterea în mod loial și deschis a suveranității celor două state în toate alcătuirile de caracter comun și că trebuie să se puie un capăt curentului de germanizare în armată, deoarece germanizarea e absolut cu neputință și lipsită de orice țintă.

Dar nu sântem nevoiți să redăm în amănunte oțioase și neraționale tirade pan-ungurești, căci zările ungurești ne scutesc de aceasta, prevenindu-ne cu o resumare

sintetică a discuțiilor de Vineri și Sâmbăta trecută. E indiferent personajul care a spus argumentele mentalității șovine, după ce toți pleacă dela aceleași premise false și ajung la aceleași încheieri, cel mult completându-se reciproc pentru a ne da în toată ciudățenia ei aceasta argumentație transcendentă și neînțeleasă.

Așa, afară doar de delegatul Heltai care a avut îndrăzneala să spuie neted că monarhia n'are o armată la nivel modern, lipsită fiind de cuceririle tehnicii moderne, toți ceilalți delegați unguri (de fapt însă numai »unguri«) au convenit asupra tezei generale că armata în organizația ei de astăzi nu servește — după cum spune »Budapesti Hirrap« — decât următoarelor scopuri: »impiedecarea absolută a dezvoltării forțelor naționale (a se înțelege »ungurești«) în Ungaria; zădărnicierea oricărei validități în forme exterioare a caracterului statului ungar (a se înțelege iarăși »unguresc«) și propagarea ideii de unitate monarhică.«

Armata deci e expresia pură a absolutismului împăratului și a ideii despre unitatea imperiului, deși — ne spune tot »B. H.« — din materialul ei de oameni contingentul din Ungaria face 43 de procente și deși Ungaria contribuie la suma cheltuielilor armatei în proporția cotei. Bine înțeles că agili noștri compatrioți uita că Ungaria e locuită de multe națiuni nemaghiare și că contingentul de soldați Unguri, face, să zicem, cel mult 18 procente din contingentul armatei comune, partea covârșitoare de 25 de procente fiind contingentul națiunilor nemaghiare din Ungaria.

Orgoliul panunguresc a mai formulat apoi pretenția absolută ca cel puțin în proporția contingentului de soldați din Ungaria tagma ofițerească să fie maghiară. Armata comună e servită de, aproximativ, 26,000 de ofițeri, dintre cari nu cunosc limba ungurească decât 1650 de ofițeri, deși — raționează zările imperialiste — numărul ofițerilor stăpâni pe limba un-

gurească ar trebui să fie adecvat contingentului de soldați din Ungaria, care e 345.000 față cu 380.000 de soldați din Austria. Cifrele acestea sânt pentru compatrioții noștri dovezi inexpugnabile în favoarea aspirațiilor lor utopice, fiindcă mințea lor transcendentă nu poate concepe realitatea extrem de generoasă ce se răsfânge în aceste cifre. Căci un simptom trist și îngrijitor se deslușește tot mai mult în sferele conducătoare ale armatei, simptomul unei desegregări condamnabile, ce trebuie prevenit înainte de a fi distrus normele trainice din trecut ale organizației armatei comune. Generalul Schönaich a făcut adică delegaților Unguri promisiunea că în viitor va face totul ce e cu putință pentru ca spiritul unguresc să cucerească din ce în ce mai mult teren în regimentele comune din Ungaria.

Ne închipuim că ministrul de război e un om vanitos și avid de popularitate care a voit și cu acest prilej să câștige simpatia Ungurilor și să nu distrugă iluzia deșartă ce circulă despre personalitatea lui în cercurile politice ungurești. Și ne mai închipuim că d-sa și-a dat prea bine seama că portofoliile ministeriale sânt un roroc foarte nestatornic, și că în consecință făgăduințele ce a făcut în curând nu vor îndatori pe nimeni, cu atât mai puțin pe urmașul său în fotoliu. Numai așa ne putem explica gravele și primejdioasele d-sale declarații într'un timp când curentul unguresc, acest curent al unei populațiuni în minoritate absolută, pătrunde tot mai îngrijitor în armata comună din Ungaria, periclitându-i caracterul și învâscând în organizm ei tendințe usurpatoare.

Sperăm că factorii ce hotărăsc soarta armatei și implicit coarta întregii monarhii, au înțelegerea trebuincioasă pentru a înțelege ce joc primejdios e să favorizezi, chiar și numai în mod trecător, aspirațiile panmaghiare în armată, într'un timp când evoluția națională a popoarelor indică imperios

mal merge; dar când descoper greșeli care înțunecă sau schimbă înțelesul unei fraze, mărturisesc că aș fi preferit să nu fi scris articolul respectiv sau ziarul să nu-l fi publicat de loc.

Nu mai pomenesc de ortografia, căci fiecare ziar are ortografia lui, astfel că din punctul acesta de vedere scriitorul n'are nici o răspundere.

Corectorul de la un ziar trebuie nu numai să aibă o mare deprindere în această meserie și o atențiune continuă încordată, dar trebuie să fie el însuși un bun scriitor și cu o cultură vastă, căci pe lângă greșelile lăsate de culegători el mai trebuie să descopere și greșelile pe cari însuși autorul le-a putut face în graba scrierii sau din neștiință.

Să nu și închipuie cineva că e lucru ușor a fi bun corector și că oricine poate să devină. În genere când corectorul urmărește compoziția tipografică, literă cu literă, nu poate urmări și înțelesul articolului și viceversa. De aceea spre a face amândouă lucrurile de-odată, el ar trebui să colaboreze corectura cu manuscrisul acesta fiind urmărit de o a doua persoană, iar corectorul citind pe corectură cu voce tare. Dar nu se procedează așa, ci corectorul lucrează singur, în cele mai dese cazuri fără să consulte măcar manuscrisul. Cum nu toți culegătorii-tipografi sânt de forțe egale, ba se întrebunțează de multe ori și elevii, prima corectură e adesea așa plină de greșeli, în cât mai trebuie o a doua și câteodată și a treia, afară de revizii pe pagină. Această muncă istovitoare amestece pe corector, îi obosește spiritul și ochii, mai ales dacă are mult de

lucru, într'un timp determinat, cum se întâmplă la noi.

Citind pe corectură, corectorul trebuie să urmărească greșelile făcute de culegător din punctul de vedere al așezării literelor, apoi din acela al identității cu manuscrisul și tot de-odată să observe punctuația, despărțirea corectă a cuvintelor la sfârșitul rândului și alinierea. Dar pe lângă aceasta el mai trebuie să vadă dacă nu sânt litere de mai multe feluri, nu numai de mărimi diferite, dar și cu altă floare, sau litere prea uzate. Pentru ca un om să facă toate acestea în mod curent prin o singură citire repede — căci paginatorul dă zor ca să lase gazeta — e o adevarată înăestră.

Un corector urmărind numai literile, adică corectă computere a cuvintelor, poate să citească și de mai multe ori același corectură și dacă-l vei întreba ce spune articolul pe care l'a citit, nu va ști să-ți răspundă. Afară numai dacă prin însușirile sale și prin o lungă deprindere a reușit să și dedubleze spiritul ca să poată urmări în același timp și cuvintele izolate și înțelesul scrierii.

Dar pentru o așa muncă corectorii dela gazetele noastre nu sânt suficient retribuiți. Ei trebuie să mai lucreze și altceva ca să-și câștige viața, ceea ce l'obosește încă și mai mult. Zărele cu tiraj mai ales, ar trebui să le mai urce salariul sau să le scadă din muncă.

O singură greșală într'o scriere poate să-i schimbe tot înțelesul. Se istorisește despre o virgulă deplasată care a costat viața unui om. În

timpul revoluției dela 48, un om fusese arestat într'un oraș din Austria sub acuzarea că ar fi minat un pod peste care trebuia să treacă armata împărătească. El urma să fie spânzurat și cerându-se lămuriri la Viena, s'a primit de acolo următorul răspuns telegrafic:

Haengt ihn, nicht laast ihn laufen.
Spânzurați-l, nu-l dați drumul.

Dar se făcuse greșeală; rudele și prietenii celui acuzat dovediseră la Viena că nu e vinovat și depeșa trimisă din Viena suna astfel:

Haengt ihn nicht, laast ihn laufen.
Nu l' spânzurați, dați-i drumul.

Așezarea virgulei după ihn, în loc să fie după nicht, costase viața unui nevinovat.

În toata lumea civilizată corectura privește pe tipograf; la noi ea privește pe autor. Aceasta e nedrept.

În orice meserie plătești un obiect sau o lucrare comandată, într'un cât e conformă cu comanda. Ești în drept să refuzi ghețele și vestimintele pe cari cismarul și croitorul nu ți le-au făcut pe măsură sau din altă materie decât cea comandată — și așa în toate. În tipografie nu e așa. Ți-se dă o lucrare cu totul alta decât cea comandată, adică plină de greșeli și trebuie să plătești. Dacă vrei ca lucrarea să fie perfectă, trebuie să-ți faci singur corectura.

Obiceșul acesta se datorează în mare parte împrejurării că n'am avut și n'avem nici acum o ortografie bine stabilită. Fiecare scrie cu ortografia lui și amicul meu Hellade-Rădulescu scrie și

la cheremul tuturor funcționarilor împărătești și o biată plebe rurală fără glas. Toate se vor schimba dacă vom putea dovedi că sântem cu mult mai mult decât atâta, adecă aceea ce sânt de atâta vreme dușmanii noștri: un popor!

»Neam. Rom.«

N. Iorga.

Chestiunea irlandeză.

II*).

Irlandezii-uniți (1796—1798).

Măsurile de represiune ale guvernului englez au contribuit și mai mult la agitarea spiritelor. Societatea Irlandezilor-uniți, deși disolvată în mod formal, nu și-a întrerupt activitatea agitatorică. Reunirile ei înainte fuseseră publice și, prin urmare, controlabile, iar acum erau secrete și cu atât mai primejdioase.

Sufletul noii organizații secrete era un avocat din Dublin, Wolfe Tone, om energic și spirit organizator. Afiliații erau împărțiți în grupuri de câte 12 inși, cari n'aveau nici un contact unele cu altele și-și primeau îndrumările dela comitetele locale, cari, la rândul lor, erau supuse comitetului central. În scurtă vreme numărul membrilor trecu peste 100,000.

Cu revocarea vice-regelui Fitzwilliam agitația legală se sfârșește și conducătorii Irlandezilor-uniți se gândesc la o insurecție armată. Proclamarea independenței Americii și evenimentele din Franța le dădeau nădejde că și ei își vor putea izbîndi visul. Șefii Irlandezilor încă de mai înainte se pusese în legătură cu guvernul revoluționar din Franța, solicitînd o expediție armată care, debarcînd în Irlanda, să proclame și aici republica. În 1794, un agent secret al Irlandezilor, Jackson, plecase la Paris pentru a se înțelege cu guvernul francez. La întoarcere a fost denunțat de-un trădător și arestat. Jackson s'a otrăvit și a murit în momentul cînd i s'a publicat sentința de moarte. Wolfe Tone, avizat de cu vreme, a reușit să scape în Franța, de unde conduse mai departe lupta împotriva Angliei.

Organizația Irlandezilor-uniți avuse însă acum în frunte mai mult oratori decât oameni de acțiune: avocați și gazetari. Li lipsia organizației șeful militar, care să dea unitate acțiunii. În această epocă fu introdus în organizație lordul Eduard Fitzgerald.**)

Membru al unei distinse familii liberale din Irlanda, după mamă descendent al Stuartilor, a primit creștere militară și intrînd în armată a luptat în America împotriva republicanilor. Deși liberal și membru al parlamentului irlandez, Fitzgerald nu se ocupase până acum cu politica. O dragoste îl duse la Paris unde făcu cunoștință cu ideile mari ale revoluției franceze și deveni și el republican convins. La 1793 se întoarce în Irlanda și ia parte activă în luptele parlamentare.

În același timp, făcînd cunoștință cu șefii Irlandezilor-uniți intră și el în organizația lor, ajungînd în scurtă vreme unul dintre șefii ei mai cu vază; lucru foarte firesc, dacă considerăm originea lui, popularitatea de care se bucura și averea mare de care dispunea.

În 1796 Eduard Fitzgerald și Arthur O'Connor sânt trimiși în Franța pentru a se înțelege cu guvernul Franței, care era în război cu Anglia. Negocierile izbutiră și o expediție plecă, la 15 Decembrie sub conducerea guvernului Hoche spre Irlanda. Abia plecată din portul dela Brest, escadra franceză fu nevoită să se

întoarce din cauza unei furtuni mari care risipi o mare parte a vaselor de război. Guvernul francez renunță la orice altă încercare de invaziune. Expediția lui Hoche a avut însă ca urmare agravarea situației în Irlanda.

Începu o nouă epocă de prigonire. La alegerile din 1797 guvernul învinse cu o mare majoritate. Grattan și prietenii săi se retrăsese și cei câțiva liberali cari reușiseră să intre în parlament numai arareori luau parte la ședințele lui. Cancelarul Fitzgibbon și secretarul guvernului lordul Castlereagh duseră măsurile de represiune până la extrem. Procesele de agitație și rebeliune erau la ordinea zilei. Redacția și imprimeria organului Irlandezilor fu, din ordinul guvernului, jăfuită și distrușă. Întreaga Irlandă de nord fu declarată în stare de asediu și pusă sub dictatura militară a generalului Lake.

De altă parte și Irlandezii-uniți se pregăteau la o rezistență înarmată. Alcătuiseră un comitet de cinci membri: Fitzgerald, O'Connor, Olivier Bond, Emmet și Mac-Nevin, cari primiră însărcinarea să organizeze această rezistență. Întreg anul 1797 trecu în preparative. Membrii comitetului în repetite rânduri fuseseră în Paris pentru a obține sprijinul guvernului republican. Li-se promisera arme și atâta tot, pentru că de bani nici republica nu dispunea. Acasă, Fitzgerald organizează insurecția. Afiliații jură împărțiți în regimente. Se alege un stat-major și se fixară planurile de insurecție, al cărei scop era proclamarea republicii irlandeze.

Guvernul englez de mult începuse a bănui deseale călătorii ale lui Fitzgerald la Paris. Primise chiar și denunțări vagi despre insurecția ce se plănuia, dar nu cunoștea încă amănunțele conspirației, când la 25 Februarie 1798 se găsi un trădător, Thomas Reynolds, care câteva zile înainte asistase, în casa lui Bond, la un consiliu de război al șefilor. Reynolds, care în insurecție avea să comande un regiment, destăinuie guvernului că la 12 Martie avea să se țină un nou consiliu. În această zi, casa lui Bond fu încunjurată de armată și 14 șefi fură arestați, între ei și Bond. Câteva zile înainte fusese arestat și O'Connor, aproape de Londra, în momentul când voia să plece în Franța. Puțin în urmă fură arestați și Emmet și Mac-Nevin. La o lună fu descoperit și ascunzișul lui Fitzgerald, care se opuse arestării și după ce împușcă doi agenți de poliție, primi o rană mortală. Fitzgerald muri înainte de proces. Olivier Bond își puse capăt vieții în închisoare, după ce se lăsase sedus a face destănuiri. Emmet și Mac-Nevin, după o închisoare de 2 ani, au fost deportați. Numai O'Connor, arestat în Anglia și judecat de judecatori Englezi, fu achitat.

Urmă un regim de teroare oarbă. Poliția, voind să sechestreze armele ascunse, ținea percliziții domiciliare în toate casele. Pretutindeni căuta conspiratori. Delațiunile și denunțările erau la ordinea zilei. Se găsi un non trădător care destăinuie guvernului că insurecția, reorganizată, avea să izbucniască la 23 Mai în Dublin. Patru zile înainte de această dată șefii fură arestați, dar insurecția cu toate aceste izbucni în mai multe provincii. La început victorioși, din lipsă de conducători răsculații fură bătuti de trupele guvernului și risipiți. În comitatele Ulster și Leinster răsculații fură mai norocoși și bătura trupele guvernului, reușind să ocupe și capitala comitatului.

Îngrijat de succesele insurecției, guvernul central din Londra hotărî s'o reprime cu toată rigoarea. Lordul Cornwallis fu trimis în Irlanda cu puteri nețărmurite. Generalul Lake, în fruntea unei trupe, porni împotriva răsculaților, dînd lupte sîngeroase. Pretutindeni, de ambele părți, se săvârșiră cele mai mari cruzimi. Lake, reușind să prinză patru dintre

șefii răscoalei, fără să mai aștepte instrucți dădu poruncă să fie decapitați și capetele lor trase în pari.

Lordul Cornwallis, revoltat de aceste cruzimi, stărui din toate puterile să li-se pună capăt și reuși cu mare greu să convingă despre această necesitate și guvernul din Irlanda. Se publică un manifest în care se aducea la cunoștința insurgenților că cei ce în curs de 15 zile vor depune armele vor fi cruțați. În curînd după acea parlamentul votă o lege prin care li-se acordă amnestie tuturor insurgenților, cu excepția șefilor. De altminteri răscoala fusese înăbușită aproape cu desăvîrșire. Țara întreagă era însă plină de jale. Nu era comună, nu era familie care să nu fi suferit.

În vremea aceasta guvernul republican din Franța făcuse preparative să vină în ajutorul insurgenților. Ajutorul acesta însă, și de altminteri insuficient, sosi tîrziu de tot. La 22 August sosi generalul francez Humbert cu vreo 1000 de soldați, dar trupele lui fură risipite. La 11 Octombrie sosește generalul Hardy cu 3000 de soldați și trei vase de război. Și trupele aceste fură înfrînte. Cu generalul Hardy venise și Wolfe Tone, care fu prins și condamnat la spînzurătoare. Înainte de a putea fi executat, își puse însuș capăt zilelor, tăindu-și gîtul.

Insurecția era înăbușită pe toată întinderea. Șefii morți sau fugiți, insurgenții descurajați și risipiți.

Zborurile lui Vlaicu.

Duminecă, 17/30 Octombrie 1910, va avea loc în hipodromul dela Băneasa (București), din inițiativa Ministerului de război și sub înaltul patronaj al A. S. R. principele Ferdinand al României, marele *meeting de aviațiune* pentru experiențele celui dintâi aeroplan românesc inventat, construit și pilotat de inginerul român Aurel Vlaicu.

Comitetul organizator: președinte, d-nul general Gr. Crăiniceanu, ministru de război, vice-președinti: d-nul general adjutant G. Georgescu, inspector general al artileriei, d-nul Alexandru Cotescu, directorul general al Căilor ferate române. Membrii: d-nul colonel Dumitru Ilescu, șeful statului major al inspect. general al armatei, d-nul Colonel Toma Ghenea, directorul artileriei din Ministerul de război, d-nul N. N. Butculescu, mare proprietar, d-nul lt. colonel Adrian Miculescu, directorul Arsenalului, d-nul D. D. Patrășcanu, deputat, d-nul Dr. N. Lupu, medic primar al județului Ilfov, d-nul maior D. Mihailid, din Ministerul de război, d-nul Jean M. Dumitrescu, șef de cabinet al Ministerului Instrucțiunii publice. Secretari: I. Rusu Abrudean, G. Cortescu, ziarist. Juriul tehnic: Alexandru Cotescu, colonel D. Ilescu, căpitan Gabriel Negreș, ca secretar-cronometror.

Se vor face o serie de sboruri de îndemănare, sboruri de înălțime și sboruri de durată, ale căror rezultate vor fi controlate și afișate publicului sub îngrijirea juriului tehnic inadins alcătuit.

Experiențele vor avea loc după amiază la orele 4. În caz de timp nefavorabil, experiențele vor avea loc a doua sau a treia zi, anunțându-se în oraș prin stindarde albe, puse la Teatrul Național, Palatul funcționarilor publici și Hotel Boulevard, dacă se zîmănă.

Prețurile intrărilor: La tribună, loja 80 lei. Intrarea de persoană 10 lei. Militarii 5 lei și copii 2 lei. — La câmp (oeluză) intrarea generală 2 lei.

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de
mobile
Székely și Réti
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expediam franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de —
trusouri pentru mirese.

Dózsa János mǎlestru -
cojocar în
Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandǎ ca mǎlestru perfect
întru prepararea tuturor articlilor
aparținătoare acestor branșe precum:

gulere prepara-
tive, gulere boa,
mașoane (muff)
în executare mo-
dernă și după cel
mai elegant gust.
Blane și tocuri
de picioare, etc
Reparaturile se
execută prompt.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chi-
mic, broderie, și Institut pentru
spălatul rufelor cu abur, în
ALBA IULIA - Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (Îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desupt,
de masă și de pat, perdele și orice
lucruri din branșa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Atrag atenția onoratului public a-
supra atelierului meu de spă-
lătorie și colorare
chimică existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta.
Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5.

Telefon

Prăvălie nouă de ceasornice
și juvaerice!

S. Gáspár Jenő

clasornicar și giuvaergiu în
Arad, Asztalos Sándor-u. 10.
(vis-à-vis de farmacia Ring.)

Înștiințez mult on. public, că
în legătură cu prăvălia din
Pâncota, am deschis în
Arad, o prăvălie de cia-
sornice și giuvaerice.

Se primesc tot-felul de re-
paraturi. Pun mare pond
pe lucru cinstit.

Prăvălie nouă
de ceasornice și juvaerice!

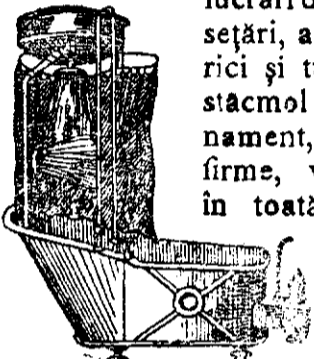
Anunțuri

primește admi-
nistrația »Tribu-
nei«, pe lângă
prețurile cele
mai moderate.

Saska Sándor tinichigiu
Brașov—Brassó, Vasut-utca.

Pregătește în atelierul său cu motor
electric totfelul de lucrări pentru zidiri,
lucrări de tinichea, înfrum-
sețări, acoperire de bise-
rici și turnuri, lucrări de
stăcmol turnat pentru or-
nament, precum și pentru
firme, vane de scaldat
în toată mărimea, ș. a.
Toate coman-
dele se execută
prompt și cu
punctualitate.

Atelierul cu instalații
electrice pentru cuțite
și tocilărie — a lui
HUBERT GYÖRGY
Budapesta, Str. Váci 67.

— Se recomandă pentru
ascuțirea și repararea
de foarfeci, cuțite, brice și
tesacuri de bucătărie în
condiții ireproșabile și pr.
Mare depozit de unelte
și utensilii pentru barbieri,
ca foarfeci, brice și cu-
rele de ascuțit etc. etc.
Pentru barbieri se ascut
două brice pe gratis dacă
trimite 12 deodată. —

— Atelierul de fotografiat a lui —

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fo-
tografii, deasemenea acvarele, picturi în olei,
specialități pe pânze ori mătase cari prin spă-
lare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă
n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás
király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7—9,
al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsește în bogat asortiment cele mai noi modele
de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e
liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări;
pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticole, genți
pentru dame, moderne și prima calitate.

LIMONATA KRISTÁLY

ZSEBEN
HORDHATÓ

LEGOLCSÓBB

KRISTÁLYLIMONÁDE ES LEGJOBB
LIMONÁDE

se poate purta în buzunar,
e cea mai lefină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod
purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru
turiști cu 12 porții 80 fileri. - Face bune servicii în
escursii la șporturi și militari la exerciții. Se găsește în
orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu
orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește
— — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTÉSZ ERNŐ

farmacist în SZABADKA, 103 Tr.

Cărți literare

Librăria Tribunei în Arad.

se pot căpăta la

— Cereți catalogul gratuit. —

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Întreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântanelor arteziane în **Lugoj, str. Weis nr. 6.**

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

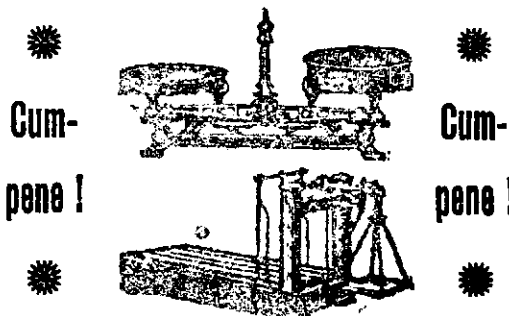

Întreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

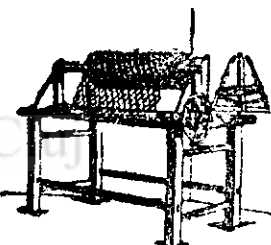
În atenția proprietarilor de cumpene!

Am onoare a face cunoscut on. public că am deșus cu succes bun **repararea și pregătirea cumpenelor** la școala industriei și de metalurie din Arad și astfel ca reparator calificat pentru repararea cumpenelor primesc repararea a tot-felul de **cumpene** ș. a. cumpene cu brațe egale, în forma

de pară, — zecimale, — centimale și pentru trăsuri, precum și semnarea punctuală a podurilor de 20, 10, 5, 2, 1 — și 1/2 kg. și legalizare alor. —

Rugând binevolorul sprijin, sunt cu d. stimă:
LUDOVIC SIRBU lăcătar și măjer diplomat,
DÉVA, Laktanya-utca nr. 6.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— **Primi lucrător mijlocesc.** —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

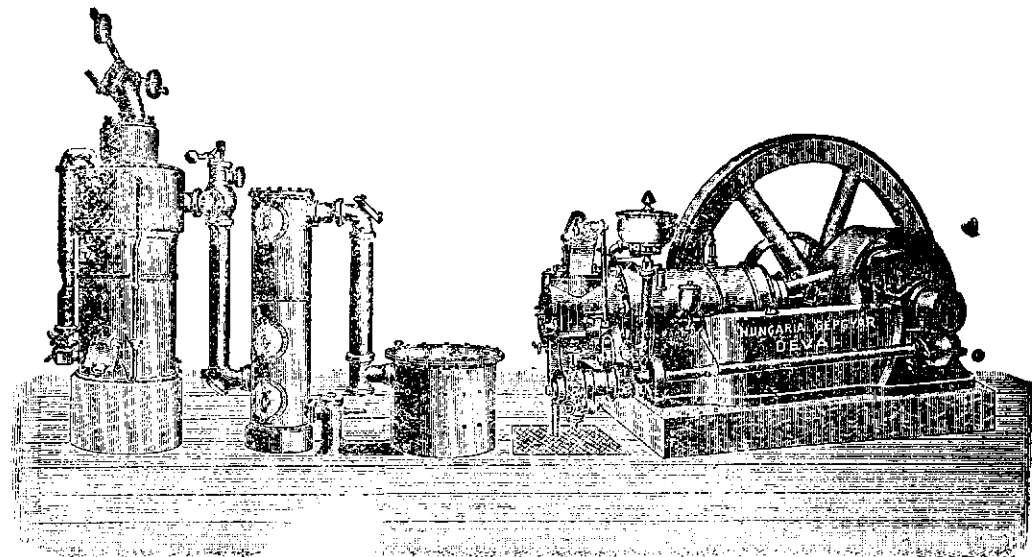
Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trierată, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.

Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrăe. Apeducte și fântâni.

Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de gheață, lăptării și fabrică de cașuri și repararea canelor.

Stațiuni de automobile.

Pianuri sau Harmoniuri

se cumppără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Str. Cîsnădiei 9. (vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
Intemeiat la anul 1867 ca l a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întreținute: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică.

Sortiment bogat de pianuri de închiriat.
Plătire în rate după dorință.
Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Prima atelier ardelenă aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

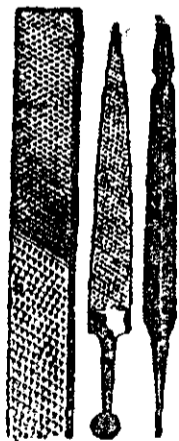
GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și măiestru pietrar.
Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate propriu dln: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Biroul Central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

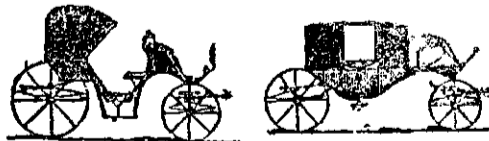
Filiale: Déva, Nagyvárad.

• STEIN MIKLÓS •

fabrică de tăiat pile
Oradea-mare — Nagyvárad.
Fabrica: Damjanos-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comerțanților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

Urmașul lui P. SORS

FRANZ AGNICSEK

Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.

Iși recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de
trăsuri și curelărie
pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la trăsuri noi și vechi se efectuează repede și prompt.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fitile magnetice. Unsoar. Material de condensatiune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios —
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

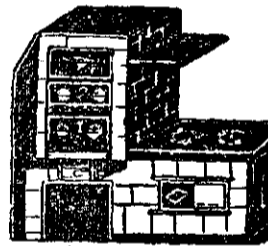
Friedrich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salam și cârnățarie —

în Nagyszeben — Hermanstadt
— Jungenwald-strasse No. 3. —

Iși recomandă diferitele specialități de cârnați de cea mai fină calitate, șunci, salam, pariser, cârnăței de hrean și Frankfurt, caș de ficat, sarfalață etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vânză orii primesc rabat. Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la expediția cu poșta cât și cu trenul.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca scări, coridoare, cerdacuri, grilage, căminuri, porți, ferărie pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și prefacerea caselor verthelmiane etc. aranjament pentru — rle de metal aranja- măcelării și căsăpli, mente pentru biserică basreliefuri, strungă- in execuție splendidă. Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

G. Orendt & W. Feiri,

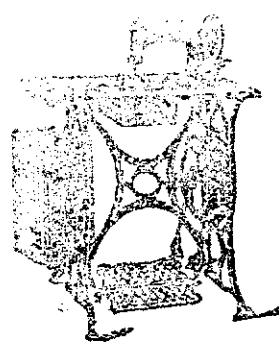
curelari, senari, și negustori de geamantane în Sibiu — Nagyszeben, Heltauergasse 45.

Se recomandă pentru pregătirea lucrărilor de trăsuri, șele și călărie deasemenea geamantane și genți.

Avem în depozit tot-felul de articoli pentru voiaj, fumat, sporturi și excursii, pe lângă prețuri convenabile.

Recomandăm pe urmă cei mai buri jampieri de piele, fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite de picior, deasemenea curele pentru mașini. Prospect de prețuri se trimit gratis și franco referindu-vă la ziarul nostru.

**Mașini de cusut
și
gramofoane
cu plătire în rate.**

Mare asortiment la:

Joan Kalenda
Oradea-mare - Nagyvárad

lângă biserica Holdaș. Telefon pentru întreg comitatul 245.

Grădini și Parcuri

transformează și plănuiește:

Nagy Sándor, Arad,

Illés-utca No. 66.

Cultivarea proprie a pomilor de lux
și a tufelor de ornament.

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

== Au sosit toate noutățile de toamnă: ==

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai ieftini ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru haine.

Rog să binevoști a privi

vitrinele mele.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.